

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhöz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

# TISZÁNTÚL

## POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és  
ünnap utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására  
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a  
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 27.

### Tekintély és szabadság.

Lapunkból térszűke miatt kimaradt tegnap, azért ma közöljük szó szerint való szövegében azt a nagy koncepciójú beszédet, melylyel Zichy János gróf a pécsi katolikus nagygyűlést megnyitotta. Minden sora eleven parancs e beszédnek a magyar kereszténységhez intézve.

#### Nagyméltósága magas védnöki kar! Mélyen tisztelt Katolikus Nagygyűlés!

Szeretettel üdvözlöm önöket ma, tisztelt uraim és hölgyeim, ez alkalommal, midőn első ízben tartjuk gyűlésünket egy vidéki nagy városban, melynek lakossága és vezetői lekötőleg meleg rokonszenvvel fogadtak és ezen fogadás által nemcsak igazi magyar vendégszeretetüknek, hanem egyúttal a magyar katolikus társadalom jövője iránti őszinte érdeklődésüknek is adtak kifejezést.

Fényes bizonyítéka ennek Pécs város nagyrédmű polgármesterének épp most elhangzott beszédje, melyből határozottan kiviláglik azon őszinte bizalom, melylyel minden jó hazafi és jó keresztény törekvéseink iránt viseltetik, kiviláglik az, hogy lassankint felismerik mindenütt azt a nagy értéket, mely a hívő katolikus társadalomban lakik és érzi az egész ország, hogy mi ezen nagy erkölcsű tőkét csakis a magyar nemzet a haza és az emberiség javára akarjuk értékesíteni.

Fogadja tehát nagyságos polgármester ur forró hálánk kifejezését azon szép szavakért és meleg fogadtatásért, melynek emlékeit szíveinkben meg fogjuk őrizni.

A katolikus társadalmi mozgalom nem szorítkozhat ma már egyedül keneteljes beszédek elmondása és a hívőknek szentelt vízzel való meghintésére, nekünk uraim jó példával elő kell jarni az anyagi kérdések helyes megoldásában épp úgy, mint azon jogoknak helyesen való gyakorlásában is, melyeket a szabadság biztosít számunkra.

A mai társadalmi bajok gyógyításának nehézségei nézetem szerint első sorban körülményekben rejlenek, hogy a szabadsággal nem tudnak élni az emberek,

vagyis jobban mondva: az eszményi szabadság amint a cselekvő ember kezeibe kerül, vagy széteszlik, vagy zsarnoki önkényé változik át.

Ugylátszik mintha az emberben két lény volna. Az egyik az idealista, a míg a szabadságot keresi és azért küzd, a másik a zsarnok, azon pillanattól fogva, amint a szabadságot megtalálta és jogok alakjában azzal élhet.

Amíg a szabadság csak ideál, addig Istenítik, imádják és rajonganak érte az emberek; amint azonban az valóvá vált, rögtön lecsuszik az eszményi magaslatról, hogy önző célokat szolgáljon.

Miért van ez így t. uraim? ez azon kérdés, amelyre mai megnyitóm keretén belül becses engedelmmel röviden válaszolni óhajtanék.

Tisztelt nagygyűlés!

Addig, míg a tekintély elve nem fog megerősödni az emberek között, amíg az ember önmaga felett feltétlenül nem ismeri el egy oly tényezőnek létező erejét, melyre feltekint, mely előtt meghajlik, mely érzelmeiben épp úgy, mint cselekedeteiben feltétlenül befolyásolja, amíg egy szóval nem ezen magasabb tényező lesz erkölcsi vezetője, addig nem lesz képes az ember megfelelően élni a szabadsággal azért, mert enélkül azon pillanatban, midőn a szabadság jogok alakjában az ember kezébe jut, egyedül és kizárólag az erősebb által a gyengeség rovására, a jutalom részéről a gyengeség kiaknázására fordítatik és a legvadabb — azért, mert a legönzőbb — zsarnokság aljas eszközévé lesz.

Isteni és emberi tekintélyre van tehát szükség azon célból, hogy helyesen élhessünk a szabadsággal.

Bizonyos fokú önmegtágadás és határozott önuralom nélkül nincs valódi szabadság, mert e kettő nélkül az feltétlenül ököljoggá válik, egy harmadikkal szemben. De mi az, mélyen t. kath. nagygyűlés, ami ezen önmegtágadást bennünk provokálhatja, mi az, ami az önuralmat bennünk lehetségessé teszi?

Semmi egyéb, mint egy rajtunk kívül és felettünk álló tényező elismerése, mint egy oly tekintélynek elfogadása, mely tőlünk parancsolólag követeli, hogy egyéni érdekeinket rendeljük a közérdek alá,

vagy legalább is — ne rendeljük más érdekek fölé, egyszóval amely azt követeli, hogy niveláljunk, hogy egyenlítsük ki az érdekeket, vagyis legyünk igazságosak akkor, midőn a szabadsággal élünk, mert az igazságosság a szabadság mértéke, viszont csakis a tekintély elvének elfogadása fejleszti ki bennünk az igazságosság azon fokát, mely nélkül a szabadság csak egy parodia.

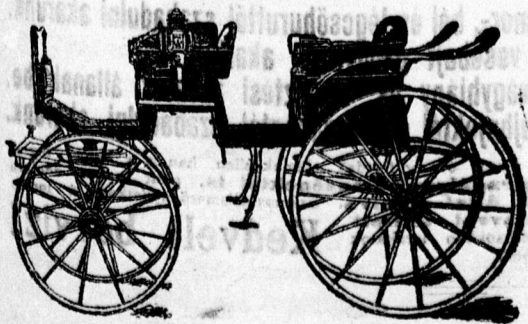
Nagy felelősséget hordanak tehát azok, kik a tekintély elvét képviselik a világon s mert mérhetetlen felelősségük vigyázzanak arra, hogy azt megőrizzék, hogy éppen azok ne rontsák le azt, kik azt megőrizni hivatottak, mert a tekintély elvének bukása egyúttal a valódi szabadság elenyészését is jelenti.

A tekintély és a szabadság közötti természetes kapcsolat egy fény a világrendben, e kettő egymás nélkül nem létezhetik és mégis tisztelt nagygyűlés! amíg minduntalan a szobrokban látjuk megörökítve a szabadság gondolatát, amíg folyvást megkoszoruzni látjuk a szabadsághősök emlékeit, addig a tekintély elvének szobrot nem emel senki, sőt ellenkezőleg azt tapasztaljuk épen most az állítólagos szabadság századában, hogy a tekintélyt lefokozzák, hogy tagadunk minden isteni és emberi tekintélyt és hogy a legjobb esetben tekintély gyanánt oda állítják magukat épen olyanok, akik nem tudnak engedelmessé válni, de azért parancsolni akarnak, akik magukon kívül nem ismernek tekintélyt és ezáltal nem egyszer megtestesítik azon egoizmust, mely lassan de biztosan megöli a szabadságot.

Ha egy fél századdal ezelőtt úgy kiáltott fel a híres francia miniszter Guirou: vous perirous faute de respect — el fogunk pusztulni tisztelet, azaz tekintély hijján — mennyivel inkább féltjük a jogrendet és az emberi társadalmat ma azon ölt méregtől, melynek neve tagadás, cinikus sirásója minden szabadságnak.

Azon szabadság, uraim, melyet az egyéni szempontok és nem egy abszolút tekintély szabályoz a forradalomban született és vérben fog megfulladni, holott azon szabadság, melyet a szeretet és a legfőbb tekintély hozott létre, a keresztfáról eredt és nem fog elenyészni soha.

Polgárok! ti kik ma rajongtok a sza-



## Villanyerőre berendezett kocsigyár

### Vadász és Grósz Nagyvárad,

Szilágyi Dezső-utca 6.  
Helybeli és vidéki TELEFON: 445.

Ajánlják elsőrangú gyártmányu kocsijaikat, melyekből állandóan dus raktárt tartanak  
Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

badságért és készek volnátok azért meghalni, gondoljátok meg, hogy örök életet biztosítottok számára, ha egyúttal az isteni és emberi tekintélynek alapjait erősítitek. Irtuk ki a rideg önzést az emberiségből, bátyázzuk körül Isten oltárát, emeljünk szobrot a tekintély elvének és nem kell féltünk többé a szabadságot semmiféle zsarnoktól, azért mert sziveinkben birjuk azt örökre.

#### T. Naggyűlés!

Csak az tud helyesen parancsolni, aki feltétlenül engedelmeskedni is képes. Innen van az és ezt a történelem igazolja, hogy a forradalmakból született szabadság nyomában ott jár mindig a zsarnokság, mely azonnal felváltja a szabadságot azon egyszerű oknál fogva, mert csak zsarnok lehet az, ki nem tudván engedelmeskedni, fellázadott.

Tekintsük az üdvözítőt!

Ime a legbölcsebb, a legigazságosabb és legszelidebb parancsoló azért, mert a legalázatosabb szív lakik benne. »Nincsen hatalmasság, hanem csak az Istentől«, így mondta ő és ime ezen mondásban van leszegezve a tekintély elve a földön, ha elfogadná minden hatalmasság azon tény, hogy hatalma Istentől van, nem gyakorolná hatalmát soha zsarnok módjára semmiféle tekintély viszont, ha nincsen hatalomban csak az isteni hatalom visszatükrözését látnák, feltétlenül meghajolnának a tekintély előtt, azaz engedelmeskednének. — Itt van az a pont, ahol az isteni tekintély teljesen fedi a szabadság gondolatát, vagyis hol a feltétlen tekintély a kézséges — és erre fektetem a súlyt, engedelmeséget provokálja, melyről oly szépen mondja a nagy angol nemzetgazda és sociologus John Rucskin, hogy az arkangyal szolgálatkésztségétől kezdve le a legkisebb rovar tevékenységéig, a legragyogóbb csillagnak a világűrben való forgásától a legcsekélyebb porszem hullásáig — az összes teremtmények hatalma és dicsősége az engedelmeségben rejlik — és én hozzá teszem: de az engedelmeség ezen kézséges voltában lakik egyúttal a valódi szabadság.

Viszont a forradalom, uraim, mely keletkezésében nem más, mint a tekintély tiprása, sohasem volt és nem is lesz egyéb, mint a zsarnokság szülő anyja.

Forradalom és zsarnokság, — tekintély és szabadság, ezek egymástól elválaszthatatlanok.

Hiába akarja tehát ma az egész világ megoldani a társadalmi kérdéseket, azon az alapon, melyben a szabadság nem más, mint a végtelenségig fokozott egyéni önzés, mely az engedelmeséget nem ismeri. Igenis, állítom, hogy csakis a szabadság alapján lehet élni és fejlődni, állítom, hogy egyedül a szabadságban

van meg az életképesség csirája s egyedül a szabadság alapján lehet a társadalmi kérdéseket megoldani, de ez csakis azon szabadság lehet, mely alapul a legfőbb tekintélyt fogadta el és magában hordja a kézséges engedelmeség gondolatát.

Ezt az elvet kell, hogy hirdesse a katolikus társadalom, ezt kell belevinni az elmékbe és a szivekbe, mert egyedül az észszel hinni nem lehet. A hit kiindulási pontja a szeretetnek kuforrása: a szív. Ha tehát ott tud összeforrni, a kik a szabadság szeretetével, megszületett a legnagyobb jutalom, az egyedüli alkotó erő, mely nélkül boncolni és kritizálni igen, de maradandót alkotni, nagy kérdéseket alaposan megoldani lehetlenség.

A szabadság tekintély nélkül egy magában egy frázis, ez az a bizonyos holdsugár, melyet a pólyák közt mosolygó csecsemő meg akar fogni a kezével. Nem, uraim és hölgyeim, nem tökéletes a szabadságnak még fogalma sem és belőle tény sohasem válhatik, ha karöltve nem jár a tekintélyel azért, mert a szabadság a praktikus életben nem más, mint önkényes meghódolás, semmi egyéb, mint a parancsolás és az engedelmeskedés közötti harmonia.

Erre a farmoncára van szükségünk a családi, a társadalmi és az állami életben.

Ez a harmonia az egyedüli alap, melyen például munkaadó és a munkás közli viszony természetesen helyesen, azaz a valódi szabadság alapján igazságosan kialakulhatna, ez az a talapzat, melyen haladva, a megoldáshoz közelebb lehetne vinni a többi társadalmi kérdéseket is.

Ne csak hirdessük, hanem mindenekelőtt biztosítsuk a valódi szabadságot az emberiség számára, mert ha folyvást csakis visszaélünk vele elenyészik ez az eszménykép is, kiábrándul az emberiség ezen legszentebb ideáljából s jaj az emberiségnek, ha azt veszíti el, melyből minden élet fakad, jaj neki, ha örökre zsarnokságra lesz kárhóztatva. A megváltás sem volt egyéb, mint a valódi szabadság születése és azon vércseppek, melyek a megfeszített Üdvözítő sebeiből hullottak alá, isteni könnyek voltak, melyet a szeretet ontott a valódi szabadságért. Minél jobban távolodunk tehát a megváltás gondolatától, annál mélyebbre taszítjuk azon ideált, melyből az emberiség legnemesebb erőt merítette, melyért annyi hős halt meg s melyért az Isten fla emberré lett.

Uraim! Amikor Istenhez foháskodva imádkozunk, a szabadságot hirdetjük, amikor benső meggyőződéssel vetjük magunkra a keresztet és alázatosan meg-

hajolunk a legfőbb tekintély előtt. — A szabadságot hirdetjük, mikor a kereszt előtt térdelve, összekulcsolt kezekkel imádkozunk ellenségeinkért — a szabadságot hirdetjük — és mikor repeső alázatos kézséges szívvvel vetjük magunkat alá Isten parancsainak, akkor gyakoroljuk valóban a szabadságot, ne fosszák meg tehát az embert hitétől, mert szabadságától fosztják meg, hanem ellenkezőleg, ápoljuk benne azt, amire a szabadságot alapítja: Istennek véghetetlen tekintélyei.

Es ha igaz, mélyen tisztelt katolikus naggyűlés, hogy a tekintélybe vetett rendíthetetlen hit a szabadságnak leg-erősebb alapja — mint ahogy igaz — akkor a katolikus egyház, mint a legpozitívabb hit őre, egyúttal a leghatalmasabb védbástyája a szabadságnak.

Aki tehát az egyház ellen emeli fel kezét, a szabadságra mér csapást, aki pedig a szabadság nevében az egyházat akarja eltiporni, az vagy teljesen tájékozatlan vagy gonosz.

Ezekben, úgy hiszem, megfelelttem a felvetett kérdésre, mely a mai világban a leggyakoribb természetű. Elmélkedjünk felette behatóan, mi, akik hiszünk, hogy megerősödjünk hitünkben, de elmélkedjenek felette azok is, akik nem hisznek, hogy végre belássák azt a nagy a hatalmat, melyet a hit tartalmaz és így értékeljék azt a rengeteg erőt, mely a hívó katolikus társadalomban az állam és az egész emberi társadalom számára és — hozzá teszem — javára őriztetik.

Ez a tudat fokozza önérzetünket, nemes büszkeségünket, összetartásunkat, lelkesedésünket és szeretetünket, melynek jegyében ezennel megnyitom a 7-ik katolikus naggyűlést.

## A VII. kath. naggyűlés.

Pécs, aug. 27.

### Második nap.

A VII. katolikus naggyűlés második napja a vártemplomban reggel nyolc órakor tartott Veni Sancte vette kezdetét. A Veni sanetet Zichy Gyula gróf pécsi püspök celebrálta fényes segédlettel. A mise és Veni Sancte alatt a híres pécsi gregorián kar énekelt közbámulatot keltve precizitásával.

A délelőtti kongresszusokkal és szakülésekkel telt el.

A belvárosi katolikus körben reggel 9 órakor vette kezdetét az

### eucharisztikus diszgyűlés.

Az óriási termet annyira megtöltötte a nagy és előkelő közönség, hogy a gyűlés előtt egy fél órával már el kellett zárni az ajtókat. A diszgyűlést Zichy Gyula gróf pécsi püspök nyitotta meg lendületes beszéddel.

## MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvoszer.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdús ásványvíz, feltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dus szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvoszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyóknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomor-, légcső- és húgyvezetési betegségeknek, 26 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségekkel is, mint typhus, cholera megkíméltek azok, a kik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Ágnes-vízzel éltek. Legjeltebb orvosok szaktekintélyek által ajánlva. Számos elismerő nyilatkozat a forrás lementetű füzetében olvasható. Háztartások számára, másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval feltöltött vízzel, sőt a szódavízzel is olcsóbb; hogy az Ágnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek ugyanott a forrás leírásának ismertető füzetét ingyen kapható. A forráskelés. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Igyunk mohai  
Igyunk mohai  
Igyunk mohai  
Igyunk mohai

# ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél és légcsőhuruttól szabadulni akarunk.  
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.  
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.  
forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

## Kedvelt borviz!

Főraktár: **KISS KÁROLY** urnál Nagyváradon.

Azzal a felemelő tudattal üdvözi az egybegyűlteket, hogy az eucharisztikus gyűlésen Isten áldása lesz. Az encharisztikus gyűlés megtartása időszerű. Míg az egyház változatlan békeességben élt, míg fiai az élet minden küzdelmében a kereszt lábainál kerestek erőt, addig a vallás ellenségei csak titokban mertek dolgozni s így nem volt szükség harci riadóra. A szentély homályában mindenki megtalálta azt, a kiből élet és igazság árad. Ma a társadalom zsarnokoskodni kezd az egyház felett, saját fiai közül is sokan ellene fordulnak. Ma az Istenagadás szemünk látására végzi romboló munkáját. A felkavart piszok cseppjei már az oltárra freccsennek. Munkájuk már sokfelé célt ért. A hir csillaga halványodik, az egyház mindég több tért veszít. Oda jutunk, a hol az irriliták voltak, amikor minden oldalról ellenség vette körül. Ekkor kivitték a táborba a frigszekrényt. az ellenség rettentésére. Mi is körül vagyunk véve ellenséggel. Mi is kivisszük nem a frigszekrényt, hanem magát az eucharisztikus Krisztust. A zsidókat a frigszekrény jelenléte dacára megverték. Mert a zsidók nem voltak a frigszekrényvel. Mi is kivisszük Krisztust az életbe, de kell, hogy mi is vele legyünk, csak úgy lehet győzedelmes a táborunk. Ha Isten velünk és mi Istennel, akkor nincs győzelem ellenünk. Harcot hirdetünk, Harcunk célja az emberiséget vissza veretni Istenséghez. A gyűlést megnyitom.

A pécsi püspök lendületes beszédének nagy igazságtalanságai a haligatóságra mély benyomást tettek. Utána

P. Tomcsányi Lajos J. Társasági atya hatalmas észhez és szívhez egyaránt szóló beszédet tartott arról, hogy van-e abban ellentmondás, hogy Jézus Krisztus az Oltáriszentségben egyszerre több helyen van jelen.

Az észnek nem lehet ez ellen semmiféle kifogása, bizonyítja ezt a szentek és tudósok nagy száma. Csak hogy nem a képzeletből kell ebben a dologban tanácsot kérni. A sötét ibolyaszín 763 billiót teszen másodpercenként. Ezt sem tudjuk elképzelni, mégis igaz. A tudósok sora nem tartja lehetetlennek, hogy valami egyszerre több helyet is jelenthet. Higyük azért szabadon és bátran hitünknek, amely azt tanítja, hogy Krisztus a szent oltárban több helyen egyszerre jelen van.

Glattfelder Gyula dr előadásának címe ez volt: A szentségekhez való járulás a társadalmi megújulás feltétele.

A kath. emberek feladata a tökéletesedés. A tökéletességre való törekvés forrása a legméltóságosabb Oltáriszentség. Oly országokban, ahol tömegesen járulnak a szentségekhez, ott él a hit, erős a katolicizmus. A katolikus akciókban milliókat akarunk megmozgatni az ideálmunka felé. Ehhez mélyes hit és erő kell, amelyet csak az Oltáriszentségből méríthetünk. Az Isten tanuskodik azon vezér mellett, aki gyakran járul az Oltáriszentséghez. Hunyadyt azért követte halálba is serege, mert tudta, hogy Isten van vele, akit térdénálva vett gyakran magához a sereg láttára a csata előtt. A mi csatáinkban tekintélyre van szükség. Ez a tekintély is csak az Oltáriszentség lehet. Az első keresztényeknek ez adott erőt a vérontásra, a halálra. Az eucharisztikus szellem a katolikus küzdelmek biztosítéka. Ebben a szellemben kell tehát először is kinevelni az embereket. Vigyük vissza a lelkeket az oltárhoz. Ha a ker. társadalom Krisztus szívéből fog erőt meríteni, akkor megvalósul a katolikus társadalom is. Nec portae inferi praera lebunt adverzus eum.

Strammek Viktoriu. Az eucharisztikus Jézus királyságáról beszélt.

Van ilyen királyság kérdezhetné valaki cinikus mosolylyal? Van. Az igazság és szeretet országa Jézus királysága. Aki az eucharisztikától eltávolodva keresi az igazságot, nem fogja megtalálni. Másodsorban övé a szeretet birodalma. Az oltáriszentségben összeforrtunk Krisztussal, aki legjobban szeret bennünket. A lelkekben, a szívekben van Jézus ki-

ráltsága. Aki nem tud megilletődni az eucharisziában lévő igazságtól és szeretettől, abban nincs is sem igazság, sem szeretet. Akiben pedig e kettő van, az királyának vallja Jézust és imádja őt az eucharisziában.

Trey János azou gyakorlati teendőkről beszél, amelyekkel a lelkeket mai nap vissza lehet vezetni Krisztushoz.

Az eucharisztikus diszülés után volt a

#### növédelmi ülés.

Boromissza Tibor, püspök az ülés elnöke rövid megnyitóban letegeti, hogy a nővédelemnek Krisztus szellemében kell történnie.

Wurster József dr kanonok: A nővédelmi kérdés megérdemli figyelmünket, mert annak helyes vagy helytelen megoldásától függ a családok sorsa. A szív és léleknevelés, a jellemképzés legyen a főcélja a nővédelemnek, mert csak ez képes a nőt a társadalomban elfoglalt méltóságában megtartani. De a nővédelmi kérdés ilyen megoldása csakis a ker. nézetek szemeltartása mellett lehetséges, helyesen igazán.

Farkas Edith a fogházmizériáról beszélt. Az előadó határozati javaslatát nagy tetszéssel fogadta a közönség.

A következő előadó Wüntner Henrikné, aki a cselédnevelésről szólott kimerítő részletességgel és nagy tetszés mellett. A lelkes éljen zés lecsillapulása után

Stremmer Viktoriné tartott előadást a nővédelmi feladatokról. A nőben a legnagyobb értéket és a társadalom, a család alapját védelmezi az emberiség. Védni kell a nőt önző érdekből, de meg felebaráti szeretetből. Védni kell a nőt azáltal, hogy rendezzük anyagi ügyeit, szabályozzuk és korlátozzuk a nő munkaidejét védjük a gyárban és egyéb munkahelyeken, A cseléd otthonok és patronosok által a munkaidején kívül védelmezzük a nőt, legveszélyeztetettebbjét a cselédet. A nővédelem feladata ugyan a fizettség megélhetést biztosítani, de ezzel együtt lelkét, erkölcsét is védelmezi. Ahhoz pláne női apostolok kelleak. Azokat megadhatjuk, ha az intelligens családok kiválóan vallásos szellemben nevelik leányaikat. Így megvannak védve ők és ők fogják védeni azután a többieket.

A tetszéssel fogadott előadás után a gyűlést Boromissza Tibor szatmári püspök zárta be.

#### Az Országos Pázmány Egyesület közgyűlése.

Mint az előző években, úgy most is a katolikus nagygyűlés keretében tartotta a katolikus írók és hírlapírók Pázmány-egyesülete évi közgyűlését. A közgyűlés helye a pécsi belvárosi katolikus kör földszintes terme volt.

Elnök: Dr Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök. Alelnök: Dr Kiss János egyet. tanár, Czikkai Lajos szerkesztő. Jegyző: Komóczy István kassza. aligazgató.

Prohászka beszéde vázlatosan a következő: A Pázmány-egylet gondolván a régi inkák jutnak eszembe, kik csodás varázspalotákban éltek, utódjaik pedig szűk sátrak alatt húzódnak meg. Tradíciók fentartására alkalmatlan ház — nem ház! — inkább luk, rongy, folt — nem egységes lakóhely. A kereszténység fenséges tradícióinak életbe való átvitelére, a kereszténységet érvényesíteni, energiáiból acélt, tengelyt, gépet kellene kovácsolni, hogy annak kerekei alatt a szociáldemokrácia törek-

vései összezuhanak. E helyett alig, hogy latba esünk.

Az inkák unokái nem értették föl aránytalanságukat — mi nem tartunk velük, átértjük; az aránytalanság szomorúságot és benuktást szülhetnek — mi nem szomorkodunk s meg nem benuktunk; mikor a terhek szinte azzal fenyegetnek hogy meggömbösznek — felgyenesedünk; s ha eleget egyenlőre el nem értünk, ami gyengeségünk s a mi akaratunk számlájára megy. A Pázmány-egylet maroknyi nép, de lelkesedéssel száll szembe földadatával. Sok a flótás, pikulás a kath. társadalomban is, kik arról pikulálnak, hogy leszereljünk vagy meg se induljunk. Szerencsétlen pikulások, értelmetlen flótások.

A keresztény restanzációnak szükségképpen a vajadás szenvedéseinek kell átgázolnia, mert nem olyan hatalom, mely alsó ember szenvedéleit zaklatja fel, nem chaosokat zavar fel, hanem deanokat csillapít, eszméi magasban ragyognak s a mélységekben járnak — de épen ezért idő kell hogy átalakítsanak.

Magyarországon politikai széthúzás és meghasonlás a katolikusokat nem tudja egy táborba tömöríteni s ez meggátolja az erős kath. sajtó kifejlődését, mert életerős sajtó csak politikai képviseletre támaszkodhatik. A Pázmány Egylet veszett ügynek tekintett érdeket is magának tekint, mert a kötelesség tudata lelkesíti. Luther jelszavával ajkunkon állunk harcaink közepett: So stehe ich da, kann ich nicht anders. Vágjanak keresztül, zuzzanak el. Itt állok, így teszek. Dolgozok.

A kisebbbségnek hivatása van, melyen nem változtat meg, ha a többség patkóinak patái végiggázolnak rajta. Világtörténelmi hivatásokat teljesít. A kereszténységnek az biztosítja, ha el nem felejté a kalvária tradíciót.

A kereszténység a föld sava a világ világossága. Az só lehet a földben, minden léha lábbal taposhatja s mégis izelít, éltet és conservál. A nap korongját a tenyeremmel, egy krajcárral eltakarhatom, mégis élet áradoz belőle. Ilyen kötelességet, öntudatot ápolunk magunknak. Ez az öntudat elég nekünk — de ne legyen elég a m. t. közönségnek. Erezzük át: Nekem is van kötelességem, melyet teljesítenem kell ha nem is a hősnek hűségével, de legalább a műhelynek kötelességtudásával.

Robogjon, törtessen előre a Pázmány-Egyesület, reprezentálja a kath. ujságírók haladását — mi meg tiszteljük meg pártolásunk hódolatával. Ha a kath. ujságírók kötelességet teljesítenek, teljesítse kötelességét a közönség is s adjon helyet annak a lelkesülésnek, mely nemcsak szívet gyújt s nyelvet old, de a zsebet is megnyitja s áldozatokra tanít. A kilátásban üdvözlöm a közgyűlést s a gyűlés megnyitóm.

Cziklay Lajos: A Pázmányegylet működését vázolja. A Hírlapírók Alt. Nyugdíjintézete 2,000,000 ötkéjéből kat. pénz 4000 k. ami bizony szegénytelenül kevés. Oly annyira kevés, hogy a kat. ujságírók épen ezzel a szemrehányással ntasítottak el. Megalakították a Pázmány egyesületet s nagy kinnal összegyűjtötték 60,000 koronát. Ezen ma eltartanak 5 árvát 1 özvegyet; nyugdíjakat pótolnak. A Pázmány-egylet rendezett előadásokat, alapította a védőirodát, szorgalmazta a hiányos csemegi kodex sajtórendelkezésének javítását s megindítja okt. 1-én a kat. könyvomatost.

Dr Rézbányai József: A sajtó társadalmi hatásairól, Gerely József a sajtót támogató

egyesületről, dr Vass József a kat. népsajtó szervezéséről tartottak előadásokat. Ez utóbbi valóságos tett volt s gyümölcse a katolikus néplapok korpoltáza és szervezése lesz.

Dr Kiss János indítványára a Pázmány-egyletnek a népsajtó szervezését megindító határozati javaslata a nagygyűlés elé is fog terjesztetni.

### A Sz.-László Társulat közgyűlése.

Az elnöki megnyitót dr Prohászka Ottokár tartotta a nála szokásos költéssel és bölcselkedéssel: Ami a lelkeknek a szerv, az organizmus a társadalmi eszmékből kitörő gondolatnak, a társulat, az egyet, a szövetség. Idege az eszme és ennek energiája, feszereje ad neki értéket. E részben egyike a legkiválóbb eszméknek a Szt.-László Társulat vezérgondolata. Ez a vezérgondolat az, hogy bele kell nevelni a kat. közönséget annak átértésébe, hogy fejünk van, atyánk van, szentséges atyánk, kit segitünk s szeretettel kell környékeznünk. A másik gondolat, hogy segítse a kivándorlókat; érvé nyesítse a testvériséget a züllő Magyarország mentésében. Az László alakja, a magyar kereszténység e daliája, a mi eszményképünk, az ő nyila jelöli meg manapság is a Szt.-László társulat céljaiban bajaiaknak gyógyfűvét.

Dr Várady A. Lipót v. püspök részletesen vázolta a Sz.-László Társulat céljait és eszközeit. A szent Atya anyagi segítését — a bukóvini és romániai magyarok magyar iskoláztatását és pártorációját. Ebben számszerű, meg- lepő adatokkal szolgál. A harmadik célt a szegényebb templomok fölsegélyzését kevésbé tudta szolgálni.

Dr Mihályfy Akos egyetemi tanár a bel- földi és külföldi missiók jelentőségéről s ennek kapcsán azon feladatokra utalt, melyek a sok százezer amerikai kivándorló lelki ápolásában várakozik a Szent László Társulatra.

### A keresztény szövetkezetek kongresszusa.

A budai katolikus körben Majláth József és Gieswein Sándor elnökle alatt tartotta kongresszust a keresztény szövetkezet. Majláth József gróf elnök. A szociális kérdés fontosságát mindenkinek étkelnie kell, Ez a kérdés mozgatja ma a világot. A szoc. problémák ve- leje az erők koncentrációja. Az erők szabad játékában az egyensúlyt csak a szövetkezés állíthatja helyre. A szövetkezés alap gondolata a felebaráti szeretet.

Az első előadó Mócsy István, a ki a hitel és fogyasztási szövetkezeteket ismerteti. Nagy hatást keltett Molnár István dr előadása a fogyasztási és termelési szövetkezetek hasznáról.

Witkovics Ferenc rákosi plébános az általa alakított földbérli szövetkezet életéből mutatja a földbérli szövetkezetek szervezete és rend- kívül nagy fontosságát. Hozzá szólottak Huszár Károly és Balog Iván laska falusi plébános.

### Iparos kongresszus.

A szociális szakosztály keretében folyt le az iparos kongresszus, amelynek nagy iparos közönség résztvevője volt.

Elsőnek Moldoványi Gyula ügyvéd be- szélt a kisipar életképességéről. Életképes a kisipar csak akkor lesz, ha képesítéshez lesz kötve. Szükséges az ipari osztály szervezése tanonc, legény-egyesület és ipartestület által. Az iparosnak szüksége van az önálló vámtér- rültre.

Zlinszky János dr a kisipar törvényhozási védelméről beszél szakszerűen. A kisiparnak törvényhozási megerősítése szükséges. A ker. miniszterium ígéretei biztató jelenségek, de nem erősítik meg az iparosságot. Szükséges az ipartörvény revíziója. Míg a nagy iparosoknak 20 milliót juttatott az állam, addig a kisiparosoknak jóformán semmit sem adott. Az új ipartörvénynek a kisiparosok százezreinek ér-

dekét kell felkarolni. Allást kell foglaltani a szabad ipar ellen, mert ez tette tönkre a ta- nult mesterembert.

Szerényi felfogásával homlok egyenest ellenkezőt követel a kisiparosság érdekében. A tanulási és gyakorlási idő törvényes meghosz- szabítását kell követelni. Az iparosságot állami felügyelet alatt a köteles társulás alapján kell szervezni. Ne legyen a munkás szervezetek kötelezővé tétele a szociáldemokráciának állami pártolása. Az inas kérdésben biztosítani kell azt, hogy a tanonc tényleg tanulja meg a mesterségét. A beszéd értelmében határozati javaslatot nyújt be. Szalay József kívánja, hogy hozzák be a tanoncvizsgát. Az előadó érde- mekben hozzájárul a felszólaláshoz. A szakosz- tály a határozati javaslatot elfogadja.

Krüger Aladár a kisipari szövetkezetekről beszél. Előadását itt közöljük:

### A kisipar szövetkezeti haladásáról.

Mélyen tisztelt Nagygyűlés!

Mikor a VII. kath. kongresszust rendező- bizottság megtisztelő felhívását megkaptam, hogy az ipar, a kisipar szövetkezeti haladásáról be- széljek, az igazat megvallva, kissé megütődtem. Hiszen én nem vagyok Kálmán király, hogy a témát elüssem az ő klasszikus mondásával: amik nincsenek, azokról szó se essék. Kisipar haladásáról nálunk egyáltalán nem lehet beszélni. Hát még a szövetkezeti haladásról!

Elszorul az ember szive, ha csak pár évvel is visszatekint a magyar kisiparra. Jöjjenek önök velem ne csak vissza, hanem messze is, az én sokat gunyolt, de talán annál inkább szeretett szülővárosomba, Nagyváradra. Ha végig- megyünk a városon, egész utcákat csak úgy ismer a benszülött: Köfaragó-utca, Timár-utca, Halász-utca, Téglavető-utca. Hajdani jólét em- lékei. Egész utcákat megtöltötték régen Nagy- várad szorgalmas kisiparosai. Tisztes munkában telt a hét s mikor jött a vasárnap, ki imádsá- gos, ki szoltáros könyvvel, megindultak az apró házikók boldog lakói a maguk templomába. A szent László királyról elnevezett plébánia-tem- plomban ma is látható az érdemes cizmadiacéhnek hatalmas zászlója. Akkora, hogy öt em- ber kell a felemeléséhez... és mikor Urnap- ján meglendül a régi zászló a körmenetben, bizony alig akad, aki ma alája álljon a tisztes ipar régi lobogójának. Az egykori független ipa- ros utódja ma a gyárban dolgozik, amikor nem sztrájkol, vagy a városházán napidijaskodik és csinálja az adósságot. Van olyan is, aki még megmaradt az ősi házában — házmesternek, a legtöbb hónapos szobát vett messze a régi iparos városrésztől. Még az utcák nevei is megváltoz- tak. Könnyen elfeledhető helyi nagyságok neveit hirdetik a táblácskák az utcák sarkain s míg valamikor külön Magyar-utcájuk volt a magyar, Német-utcájuk a német iparosoknak, ma azok nevei is eltűntek — ő szövetségi utca lett az egytől-egyig.

A magyar kisiparos-osztály nem rendezett országos tüntetést, ma kürtölte tele a sajtót, érdekükben a »Népszava« egyetlen hazugságot vagy gorombaságot sem eresztett meg — a magyar kisiparos osztály egyszerűen haldoklik és némán elpusztul. De ez a néma pusztulás keservesebben vádol bennünket minden panasz- nál, minden siránkozásnál. a magyar kisiparos, a magyar polgári osztály vér volt vérünkben, lélek a lelkünkben. Mikor ennek az osztálynak a lélekharangját halljuk megszólalni, mintha a saját gyermekünk temetésére hívnának.

Az élet azonban nem érzelmeskedhetik. Aki megérett a halálra, annak előbb-utóbb a teme- tőben lesz lakása. Könnyekkel, kesergésekkel senkit sem lehet megmenteni a pusztulástól. Valahányszor egy-egy gyárkéményt látok, mindig az jut eszembe, hány régi magyar család szét- rombolt tüzhelyének tégláiból épült az a ké- mény, amely alatt nincs meglegedés; csak örökös forrongás, elégedetlenség, mint a vulkán mélységeiben? Az-e a természet követelménye,

hogy a boldog kis családi fészkekből gyárkémé- nyek épüljenek? Ha igen, akkor megkönnyezem azokat a sorban eltűnő bogárhátú házikókat a régi iparosok utcáin — de aztán leszámoltam a kérdéssel. Hadd robogjon tovább a kornak kérielhetetlen folyamata, hadd verje az én arany jellemű kisiparosaimat lefeszíthetetlen bilincseibe a tőke, legyenek az aranyemberek az arany rabszolgái, nem lehet ellene semmit sem tenni.

A gyáripár egyre hangoztatja, hogy a kis- iparos sorsa a pusztulás, a gyáripár előbb-utóbb magába olvasztja a kisipart.

Általánosságban odavetett frázis ez, amely- nek, mint minden erőszakolt általánosításnak, jogosultsága nincs.

A gyáripár igenis magába fogja olvasztani és fel fogja szívni a kisiparnak egy részét, azt t. i., amelynél a tömeges termelés a főcél, ahol a termékek minél olcsóbb és gyorsabb előállí- tása a fődolog. De ahol az egyéniségnek, az alkotó emberi léleknek, izlésnek és ötletesség- nek is érvényesülnie lehet, ott a kisiparé volt és lesz a tér mindenkor. Selmeci pipát, debre- ceni csutorát, zsebórát, japán Buddha-bálványt csinálhat a gyár is százzámra. De egy jó- szabásu ruha, egy izléses disztárgy gyárból soha ki nem kerülhet. Azon rajta kell lennie a szerető gondnak, amelyet csak az egyéni munka adhat meg.

Minél inkább terjed a jó izlés, annál na- gyobb tér nyílik meg a jövőnek egyéni mun- kása, a kisiparos előtt. Nemhogy temetési me- netet kellene tehát készíteni a kisiparnak, hanem ellenkezőleg, elő kell készíteni az osztályt a virágzóbb jövőre.

Annyit azonban meg kell vallani, hogy a jelen képe nem valami nagyon biztató a jövőre nézve.

Kisiparunk ma, mint a két kő közt mor- zsolódó buzaszem, a szétporlódás felé halad.

Az egyik malomkő a tőke. Valóban kő: sulyos és szivtelen. Pótol képzettséget, tudást, mindent. A mit hajdan meg lehetett szerezni vándorlással, becsületes munkával, ma bőven pótolja a tőke. Terjeszkedik a végtelenig a ter- jeszkedő utjában felfal mindent. Ismerék egy urat. Egész életében fehérneművel vigéckedett. Valami szerencsés bürzemanőverrel pénzre tett szert, akkor ott hagyta az utazgatást s bár a cipőgyártáshoz annyit értett, hogy van fél és egész cipő, csinált egy cipőgyárat, melyben ma száz munkás dolgozik. A száznak fele előbb kisiparos volt, akik a gyár megnyitása után mentek tönkre. Egy embernek teli zsebe többet ér, mint ötven családapa. képzett iparos tudása.

Másik kő, épp olyan sulyos és szivtelen, ami a munkáshelyzet. Szervezettségük folytán a munkások ma éppen olyan kényszerítő erővel tudnak fellépni, mint a tőke. És mint a tőke egy-egy ember tartja a zsebében, — rende- sen nem éppen fajmagyar — úgy a munkáso- kat is egy-egy ember zsebének érdeke irá- nyítja, — s eme zseb birtokosa sem egészen magyar fajta. A tőke ellen folyik a munkások harca. De ez a háboru nem annyira a tőkét sújtja, mint inkább a kisiparost, aki nem tudja sem a munkásokat ellensúlyozni tőkével, sem a túlzott követelményeket ki nem elégítheti. A mai sztrájkmozgalmakat a tőke mindenütt arra használja, hogy a drága de rossz árukat még drágábban adja vagy még rosszabbul csinálja meg, szóval az eddiginél nagyobb kamatot huz- zon, ellenben a szegény kisiparos akármelyik eszközhöz nyul, bukás lesz a vége. Ily helyzet- ben a kisiparos megmarad a legszegényebb ál- lapotban: segédmunkás nélkül dolgozik. A mai majdnem félmilliót kitevő magyar kisiparosság- nak csak egyharmada dolgozik segédmunkás- sal, a többi saját keze erejével teng-leng Nyo- morúság ez az önálló iparosnak is, mert nap- ról-napra élve, a napszámos-nívón alig tud felül emelkedni, de nyomorúság a jövő iparos felül emelkedni, de nyomorúság a jövő iparos nemzedékre is, mert nem kapván megfelelő al- kalmazást és oktatást a tapasztalt kisiparosnál, gyári munkásnak megy, a hol megtanulja a sztrájkot, de a maga mesterségének finomsá- gait nem.

Vegyük ehhez a mai ipartörvényt, a mely a kisiparos érdekeit egyáltalán nem védi meg

a fenyegető ellenségekkel szemben, és akkor tisztán látjuk azt a páncélok által ellátott ellenséges helyzetet, amellyel a magyar kisiparosnak meg kell küzdenie.

De hogyan küzdjön? Karddal és páncéllal felfegyverzett ellenséget parittyával legyőzni csak egyszer sikerült, soha többet.

Az is nagyon régen volt. Ma nincs más hátra, mint a fenyegető végpusztulással szemben megsejtelni a régi jó magyar mondást: segits magadon és az Isten is megsegít.

Alig több egy héténél, hogy a kereskedelmi kormány képviselője éppen ebben a városban mutatott reá arra az orvosra, amely hivatva van a kisiparosok nyomasztó helyzetén segíteni: a szövetkezésre.

Uraim! Ha valamennyi élelmes üzér lap tele is kiabálja a világot a szövetkezetek gyálázásával, én nyíltan odaállok a mérgezett nyílaktól megsebzett lobogó mellé s rendületlenül meggyőződésemtől vallom, hogy a gazdasági termelés minden alakulatában a kis existenciák érvényesülése csak a szövetkezetek útján lehetséges és e téren a szövetkezetek a jövő! Ez az a páncél, ez az a sisak, ez a paizs, amely megvédi a ravasz és hatalmas minden acél-megvívó a ravasz és hatalmas minden acél-megvívó szemében a kisipar az elzüléstől. A szövetkezeti alakulás az a kard, a mely visszahódítja részére a boldogulást.

A szövetkezeti alakulás megadja a kisiparosnak azt a két eszközt, amelyek eddig ellene szolgált fegyverek voltak: a tőkét és a szilárd szervezetet. Tőkéjével beszerezheti mindazokat az eszközöket, amelyeket a technika haladása rendelkezésére bocsát, kihasználhatja a piac árhullámzásait, amennyiben nem a holnapi nap számára termel s nem kénytelen, — hogy úgy mondjam — zöldjében lekaszálni vetését, üzemet fejlesztheti, üzletkörét tágíthatja, kiemelheti magát a napszámos látkörből, szóval lépést tarthat a gőz- és villamerővel haladó világgal. Más oldalról függetlenné lesz a szövetkezetbe tömörült kisiparosok a feneketlen párttitkári zsebek elvén felépült szociáldemokrata szakszervezetek zsarnokságától. Aki magának dolgozik, azzal szemben sztrájk és bojkott tehetetlen költözködések.

Egyet azonban hangsúlyoznom kell. A kisiparosok szövetkezetei soha sem fognak a munkásosztály ellen törni. Alakuloban van most egy szövetkezet, éppen az én közreműködésem mellett. Ez a szövetkezet az önálló kisiparosok munkáján alapul, de segédmunkásokat is alkalmaz, még pedig akként, hogy a munkás részére automatické emelkedő fizetést biztosít, végül pedig a munkást teljes jogú önálló szövetkezeti tagnak veszi be. Ilyen rendszer mellett az a munkás nem hogy ellenségét látná a szövetkezetben, hanem még boldognak fogja magát tartani az, aki egy ilyen szövetkezetnek tagja lehet, meg fogja becsülni helyét, ki fogja fejteni teljes buzgóságát s az ilyen munkálkodás valóra kell, hogy váltsa a legényegyletek köszöntését: Isten megáldja a tisztas ipart!

Csodás eredményeket ért el a kisiparosok szövetkezése a külföldön. Németországnak hatalmas gyáripara van, de azért ki hallott arról, hogy a német kisiparos tönkre ment volna? Ellenkezőleg, ma jobban fellendült, mint valaha. Csak hogy a német kisiparos nem elégedett meg a kesergésekkel, nem akart a gyári géppel szemben tehetetlen alsóbbrendű lénynek maradni, szövetkezetekbe tömörült és ma Németország kisiparosainak közel ezer szövetkezete virágzik és erősíti tagjait, ide nem is számítva a kisiparosok hitelszövetkezeteit. Nálunk, mint éppen Szentéryni államtitkár ur sajnálattal emelte ki, mindössze 129 szövetkezetük van kisiparosainknak. Csoda-e, ha pusztulunk, veszünk?!

Hogy a szövetkezetek minő szervezetűek legyenek, az minden egyes konkrét esetben a körülményektől fog függni. Néhol elég lesz az elárúsító szövetkezet, bár ez a legkevésbé állandó jellegű és a leghamarabb ki van téve a katasztrófáknak. Több szakmában igen üdvös eredményt érhet el a felgyártmányokat előállító szövetkezet. A magyar viszonyok közt igen üdvös eredmény várható a gépműhelyszövetkezetektől is, de azért az egész ország kisipar-

saira nézve általános fellendítő hatással csak a teljes műhelyszövetkezetek lesznek, amelyek magukba olvasztják a kisiparos egész tevékenységét, de azzal szemben meg is adják a teljes garanciát a megélhetésre nézve. Sőt tovább megyek. A kisiparosok szövetkezetei idővel egész hatalmas gyárakat állíthatnak, olyanokat, aminek ma csak a pénzes emberek csinálhatnak. Erre annál nagyobb kilátás van, mert a kereskedelmi kormány kilátásba helyezte a szövetkezetek hathatós támogatását s a gyárak bizonyos feltételek mellett szintén megkaphatják a kormánysegélyt. Miért menjen a gyárak nagy és biztos jövedelme egy-két, ahhoz az iparhoz nem is konyító pénzes alak zsebébe, mikor száz és száz derék magyar iparos családnak megélhetését is lehet vele biztosítani?!

Határozati javaslatom tehát a következő: Mondja ki a 7. katolikus nagygyűlés, hogy a kisiparosok szövetkezetekbe való tömörülését sürgős szükségnek tartja és a szövetkezetek létesítését és támogatását a kisiparosoknak, a keresztény magyar társadalomnak és a kormánynak figyelmébe ajánlja.

Uraim! Minden városban, Pécs városában is van egy egyesület. Öreg emberek a tagjai, akik hátralévő idejüket vajmi gyakran csak hónapokban számíthatják. Mikor egy-egy közülük elmegy arra a hosszú utra, amelyről még nem jött vissza senki, szomorúan állják körül a ravatalt a többiek s elmondják magukban: Megint egygyel kevesebben vagyunk. Csaták emlékeit idézik fel magukban, amelyen ott maradt közülük annyi ifju, a többi pedig most költözik el sorainkból, lassan, egyenkint, de fel nem tartóztatatóan. És mikor megjelenik a gyászjelentés, a név után ott van: 48-as honvéd és a felénel: iparos.

Csatát vivunk ma is. A függetlenség lobogóját ki nem csavarhatta kezünkől sem egy, sem két nagyhatalom. Ebben a csatában ismét arra a hadseregére van szükségünk, amely 1848-ban tömegesen adta a honvédeket: a magyar kisiparosokra. Honvédek unokáit, édes testvérünket kell beállítani a csatasorba, felfegyverkezünk a megélhetés eszközeivel meg erősíteni a modern gazdasági harc nehézségeivel szemben. A szövetkezet a kisiparos részére az ami volt nagyatyja részére Gábor Áron ágyuja: védelmezője, diadalra vezetője. S ne feledjük, megtanítanak rá a szövetkezeti eszme esküdt és fizetett ellenségeinek rágalmait, hogy a szövetkezet a fajmagyarságnak palládiuma és a szövetkezeti eszme minden térfoglalása azt a jelszót mennydörgi oda a kizsákmányoló, élődsi ellenségnek, amely Gábor Áron ágyui előtt megfutamtotta az ellenséget: Ne bántsát a magyart!

Szentiványi Károly az orsz. kath. szöv. igazgatója az iparosok szakoktatásáról mondott figyelemre méltó beszédet. Példákkal igazolta be, hogy mit tudnak produkálni a képzett iparosok a gyár sablonosságával szemben. Kisiparosainknak többet kell dolgozni észszel, mint fizikai erővel. Több tudással kell dolgozni és kevesebb erőre lesz szükség.

Müntner Henrik a tanoncothonok vezetőjéről beszélt.

Csepela Lajos dr. a gyári munkások leányainak háztartási kiképzéséről szólott.

Bakos János pléb. a szakkér kérdéstről tartott érdekes előadást.

Szabó György esperes az antialkoholizmus mozgalmat ismertette.

A szakosztály tanácskozásait gróf Majláth József elnök zárta be, röviden összefoglalva a tanácskozás eredményeit.

#### A közművelődési szakosztály ülése.

A közművelődési szakosztály ülést hétfőn délelőtt fél 10 órakor tartotta meg Benyovszky Mór gr. és Mihályi Ákos dr. elnöke alatt a városi székház dísztermében.

Az ülést Benyovszky Mór gróf főispán

nyitotta meg néhány szóval, majd megkezdődtek az előadások.

Keményffy Dániel plébános tartotta meg előadását a kath. autonomia és iskola címen.

A tárgyhoz többen hozzászóltak, majd csekély változással elfogadták a határozati javaslatot.

Kovács S. János nagyvárad ker. isk. igazgató a családi és iskolai nevelés reformjáról mondott szakavatott beszédet.

Ezután Szilvek Lajos dr. kanonok tartotta szakavatott magas előadását »A dogmatizmus és szabadkutatás« címen. A szabadkutatás támadja az egyházat, tanítást, a dogmákat; támadja, mikor maga is állít fel tanításokat, amelyeket feltétlenül el akar fogadtatni mindenki, amelyek nélkül szerinte nincs üdvösség. Tehát ésszerűen támadják-e a katolikus dogmákat, ésszerűen küzdenek-e azok ellen a kik maguk is a dogmatizmus hívei? A külföld nagy tudósai mind Isten tekintélyét hirdetik; Kant, Rousseau, Voltaire s még egy apostola, Renan is szereti Krisztust, csak a magyar »Mi tudósok« nem ismerik el Isten tekintélyét s ugyanakkor a munkások közül is mindegyik a kath. dogmákat támadja hangzatos frázisokkal, pedig még halvány sejtelmé sincs arról, hogy mi a dogma. Az egyházat támadják agyoncáfolt frázisokkal, pedig az egyház tanítása, a kath. dogma a legszebb, legtudományosabb és leglogikusabb alap, amelyre építeni kell, amely nélkül nincs haladás, azért indítványozza az előadó, hogy hátróztassék el, miszerint a kath. egyesületekben és azokon kívül is hiterkölcsei kérdésekben a leglogikusabb eljárás az evangéliumhoz és az egyház tekintélyéhez fordulni.

Negyedik előadó Csáky A. dr. grót volt, ki a diákokról beszélt.

A délutáni folytatólagos ülést Mihályi A. dr. társelnök nyitotta meg néhány szóval s átadta a szót Kerékgyártó Árpád előadónak, ki az internátusok vallási jellegéről beszélt hatalmasan.

Ezután Molnár István dr. a gazdasági népoktatás címen mondott tartalmas beszédet. A gazdasági népoktatás hiányáról, főleg a képzett gazdasági tanító hiányáról, a gazdasági népoktatási helytelen törvényről beszélt és a mi teendőinkről.

Ezután Wollmuth E. beszélt a népkönyvtárakról és Vass József dr. a népsajtóról.

#### Hitbuzgalmi és karikatív szakosztály ülése.

Hétfőn délután 3 órakor tartotta ülést a hitbuzgalmi és karikatív szakosztály. Boromissza Tibor szatmári püspök nyitotta meg az ülést, mint elnök. Megnyitó beszédében röviden fejtegette a hitbuzgalmi és karikatív munka mibenlétét.

Az első szónok Osváth János dr. igazgató volt, aki a világiak apostolkodásáról beszélt.

A határozati javaslatához hozzászólt Sziber Nándor ügyvéd, aki a hitoktatók, káplánok, plebánusok s a tanítók által az iskolás gyermekeknek adott jó könyvekkel kívánja a népet a jó olvasmányokhoz hozzászoktatni, s ez uton meggátolni az istentelen krajcáros sajtó terjedését.

A második hozzászóló Zempléni M. Geyza káplán azt óhajtja, hogy ne csak a népet igyekezzünk elszoktatni az ellenséges sajtótól, hanem az intelligenciát is rá kell vennünk, hogy ne a »Pesti Napló«, »A Nap«, »Budapesti Napló« stb. zsidó lapok legyenek napi tápláléka, hanem szokják hozzá a kath. lapok olvasásához, a kath. sajtót támogassa.

A második szónok Gerely József, az »Egyházi Közlöny« szerkesztője volt. Értekezése tulajdonképpen folytatása a Pázmány-Egyesületben tartott előadásának. Mig ott a napisajtóról beszélt, itt a jó könyvek elterjesztéséről szól. Rámutat arra, hogy hiába csinálunk Pesten újságot, ha nem tudunk olvasó közönséget, előfizetőket teremteni. Ezért minden körülmények között meg kell találnunk a módot arra, hogy a keresztény sajtónak olvasó közönsége legyen.

## A nagy harc után.

### Minden csendes.

Belényesben az elmúlt időkben még sosem érte ily csufos vereség az elbukott pártot mint a most megtartott választáson a függetlenségiakat. Nagy terjedelmű volna azoknak az okoknak felsorolása, melyek Belényes elvesztését előidézték. Legnagyobb ok volt a függetlenségi pártnak eljárása, melyet a kezdetben ronatottk el. A többi ok mind innen keletkezett ez volt a kovásza annak az ezer meg ezer oknak, hogy nem juthatott diadalra a függetlenségi-párt. Talán az elbizakodás szülte ezt, vagy más itt most elő nem sorolható okok, de az tény, hogy a függetlenségi-párt nem tanusított olyan eljárást, mint amelyet kellett volna tanusítania.

A megtartott választásról tudósításunk a következő:

### A választás befejezése.

Az első küldöttségél már rég lejárt a záróra, mikor a második küldöttség elnöke kitűzte a zárórát hajnali négy óra 5 percre. Ez idő alatt nem érkeztek új szavazók. A bizalmi férfiak a második szavazatszedő küldöttség elnök a két helyettes elnök és a bizalmi férfiak szavaztak le, minek megtörténte után kezdetét vették a záró munkálatok.

A kitűzött záróra után a második küldöttség elnöke beszámolt az általa vezetett szavazatokról. Wallner Odön választási elnök átvette az iratokat s a szavazatokat összeadta s megjelent a még ott lévő választó polgárok előtt s kihirdette az eredményt.

A függetlenségi-pártból már ekkor nem volt ott senki. A nemzetiségiek részéről az utolsó szavazók egy tömegbe gyűlve bevoultak a városi vendéglő udvarára, amikor megjelent dr Wallner Odön s óriási csend közepette kihirdette az eredményt. E szerint leadatott összesen 2632 szavazat, melyből esett dr Lukács László nemzetiségi jelöltre 1718 szavazat és Kardos Arpádra 914.

A szavazatok arányának kihirdetésénél a nemzetiségiek lelkesedve kiáltották.

— Ce treaska Lukács!

Kardos szavazatainál néma csend fogadta az elnök szavait.

E szerint Lukács Lászlót a belényesi választó kerület képviselőjének jelentem ki Kardos Arpáddal szemben.

A nemzetiségiek itt is ismét éltették Lukácsot, valamint a választási elnököt.

A szavazatok kihirdetése után az egybegyűlt tömeg Lukácsot éltette a jelölt tartózkodási helye elé vonult.

Lukács a mandátumot nem vette át, hanem posta úján fogják részére elküldeni.

Lukács a kerületből elutazott.

### Nem peticionálnak.

A Lukács-párt győzelmének hírére általánosságban ismert volt, hogy a függetlenségi-párt petícióval fogja megtámadni a választást. Mint illetékes körökből értesülünk, a választást nem peticionálják meg. Ellenben kérvényt fognak intézni a parlamenthez a választás ügyében. E kérelemben a választás előtt kifejtett óriási terrorizmussal és a nagy fanatizálásról fognak beszámolni, és kérni fogják a választás megsemmisítését.

Ha azokat a cselekedeteket mind felsorolja

a függetlenségi-párt, melyeket a nemzetiségiek kifejtettek, úgy föltétlen meg kell semmisíteni a választást, mert az a nép annyira volt az üres ígéretekől, fenyegetőzésektől fanatizálva, hogy a kortesek főemberei úgy bántak velük mint egy géppel, melynek nincs szabad akarat.

### A hangulat.

A nagyjelentőségű választás után a zajos belényes egyszerre oly gyorsan lecsendesült, hogy szinte nyugtalanító. A katonaság még mindig kint tartozkodik és nem is fog bevonulni, mert kezdetüket veszik a nagygyakorlatok és így a kint maradt katonák a rendre és nyugalomra is ügyelni fognak. A csendőrség megkezte a haza vonulást. A kerületben mindkét párt fél. A polgárok őrizik a lakásaikat, mert félnek a fenyegetésektől.

A régi 67-es gazda örül, hogy a függetlenségi jelölt megbukott. Az a híresztelés hogy a tisztviselői-kar a nemzetiségi-párt mellett korteskedett volna, nem felel meg teljesen a híreszteléseknek, mert a tiszt-kar tényleg nem korteskedett, azonban olyan semleges állást foglalt, hogy azzal sokat ártott a függetlenségi-pártnak.

## UJDONSÁGOK.

### \* Az új főigazgató Nagyváradon.

Az elhunyt Nátafalussy Kornél hivatali utóda, dr Vass Bertalan, a nagyvárad kir tankertület új főigazgatója tegnap Nagyváradra érkezett és végleg átvette hivatalát Novotny S. Alfonz főgimnáziumi igazgatótól, aki azt eddig dicséretes buzgalommal látta el. Az új főigazgató állandóan Nagyváradon fog tartózkodni.

### \* Rulikovszky Kázmér emléke.

Ma 58 éve, hogy Rulikovszky Kázmér lengyel származású orosz dzsidás százados vértanui halált halt mostani sirja közelében a magyar szabadság pártolásáért. Az 1849. augusztus hó 28-án vértanuságot halt lengyel főnemes emlékére a Szent László-templomban ma, szerdán délelőtt 9 órakor gyász isteni tisztelet, melyre a 58-as népkör nevében dr Stokker József elnök az alábbi meghívóban hívja meg a kör tagjait:

*Meghívó.* A nagyvárad 48 as népkör tagjait tisztelettel kérem, hogy folyó évi augusztus hó 28-án (szerdán) délután a Rulikovszky Kázmér lengyel hős, szabadságharcunk vértanujának, gyászos de dicső vértanui halálának 58-ik évfordulója alkalmából, a Szent László-templomban tartandó gyászisteni tiszteleten megjelenni sziveskedjenek. Nagyváradyn, 1907. aug. 27-én. Hazafias tisztelettel dr Stokker József, elnök.

### \* Szent Agoston napja.

Ma, szerdán ünnepet ül a nagyvárad szent Orsolyáról nevezett zárda. Ma van szent Agostonnak, a zárda rendszabályai megalkotójának névünnepe. Ugyanis ez a szent életű férfiú alkotta meg azokat a szigorú szabályokat, melyek szerint élnek e női szerzet jámbor életű, egyedül Istennek s a nevelés szent ügyének élő tagjai. Az ünnep alkalmából ma, szerdán délelőtt tíz órakor a zárda templomában ünnepélyes szent mise lesz, melyet fél tíz órakor szent beszéd előz meg.

\* **Változások a főgimnázium tanári karában.** Megírtuk annak idején, hogy Tóth-Seabó Pál a budapesti Norbentimumba rendeltetvén, a nagyvárad főgimnáziumi tanári

karától megvált és helyette Hill József került Nagyváradra, aki tegnap érkezett meg Jászórról. Most arról értesülünk, hogy Szmetka Odön, a főgimnáziumnak e kiváló tanára is távozik Nagyváradról és Rozsnyóra megy az ottani premontrei főgimnázium igazgatójának. Szmetka Odön helyébe Nagyváradra Kovács Kondid fiatal premontrei tanár kerül a főgimnáziumhoz.

\* **A megyei közgyűlés.** A szeptember hónap tartandó megyei közgyűlésre nagy előkészületeket tesznek. Az anyag, mely most fog tárgyalás alá kerülni, meglehetősen munkát fog adni a szakosztályoknak. A közgyűlés szeptember 18-án lesz megtartva. A szakosztályok közül az első szakosztály 10-én tartja meg ülését, Ezen az ülésen gróf Tisza István fog elnökölni. Ez lesz az első ülés, melyen a legutóbb megválasztott gróf Tisza fog elnökölni.

\* **A közös konyha felállítására.** A collectiv háztartás, vagy másként közös konyha ügyében tegnap értekezlet volt a városházán, Bordé Ferenc elnöklete alatt, amelyen mintegy 20-an vettek részt. Szűcs Izsó terjesztette elő tervezetét, amely szerint egy személyre délelőtt 4 tál és este 2 tál étel a tervezet szerint 1 kor. 32 fillérbe kerülne; legkevesebb 2 egyén részére szolgáló egy adagot adnának. Fokozatosan még olcsóbb lenne, mert 2 adag (4 személyre) 5 százalék, 3 adagnál (6 személyre) 10 százalék engedményt élveznének a családok. A tervezet szerint magánosok, nőtlének nem nyerhetnének a közös konyhából étkezést. A jelen voltak a közös konyha felállítását elhatározták, a további teendővel az elnökséget bízzák meg. A temesvári kollektiv konyha tanulmányozására több nőtagot küldenek ki. A közgyűlés napját október 1-re tűzték ki, addig aláírási íveket bocsátanak ki. Magánosokat is felvesznek, de csak legalább egy adagra, két személy részére. Ideiglenes elnöké Bordé Ferencet, elnöknővé Molnár Gézanét, titkárrá Liptai Károlyt, pénztárnokká Szűcs Izsót választották.

\* **A megyei központi választmány ülése.** Biharmegye központi választmánya ma délelőtt fogja megtartani ülését, melynek egyedüli tárgya lesz a belényesi választás ügye.

\* **A tanítványválasztást jóváhagyta a miniszter.** Mint értesülünk, a közoktatási miniszter jóváhagyta a nagyvárad tanítók választását, amelyet még júniusban eszközölt a községi iskolaszék. Tudvalevőleg az iskolaszék ez alkalommal elkövette azt a méltánytalanságot, hogy az évek óta kisegítőül alkalmazott tanerők helyett részben idegeneket választott be s így többséget elvonta a kenyereket. A miniszter hosszú leiratot intézett a városhoz, amelyben amellet, hogy a választást jóváhagyta, a felebbezések elutasítása mellett, egyben kijelenti, hogy a felebbezések elbírálására nem a közigazgatási bíróság illetékes, hanem a kultuszminiszter. De foglalkozik a kisegítő tanerők kérdésével is s kijelenti, hogy továbbra nem tűri a kisegítő alkalmazását, hanem az állásokat rendszeresítse a város. A miniszter leiratát a főjegyző azonnal átküldte a kir. tanfelügyelőhöz s így rajta kívül senki nem olvasta át a városházán. A páholytestvéreknek azonban tudomásul lett adva, s nagy lett az örömük. Pedig még ezzel aligha van befejezve az ügy, mert a kultuszminiszter szakreterense tévedett, mikor az új törvény 21. §-ának ellenére a nagyvárad községi iskolákat azon iskolák közé vette, amelyeknél a tanítók alapfokú tanítványokhoz az állam 200 koronán felüli segélylyel járul s amelyek tehát a kultuszminiszter elbírálása alá tartoznak. Mint tudjuk,

a választás ellen nem csak a miniszterhez, hanem a közigazgatási bírósághoz is lett felelősségszámvetés beadva, tehát még annak a döntése is bevárandó.

**\* Sertéshizlaló telep építése.** Pesthy Béla sertéshizlaló telep építésére kért engedélyt, de Nagyvárad városa elhatározta, hogy maga épít ilyen telepet s bérbeadja. Addig is a sertésvásártéri aklok egy részét engedte át a Pesthy Bélának erre a célra. A terveket a miniszter felülbírálta s változásokat eszközölt azokon. Azzal küldte le az összes iratokat a városnak, hogy a változtatásokat eszközöltesse s gondoskodjék a sertéshizlaló telepre vonatkozó megfelelő rendtartás alkotásáról s azokat a miniszternek mutassa be.

**\* Új műsor az Urániában.** As Uránia villamos színház, melyet városunk közönsége méltán megszeretett, ma új műsort ad. Az új műsor mindenik száma rendkívül érdekes. Elég csak nagyjából felsorolnunk, hogy rögtön tájékozva legyen az ember a mai műsor nagy változatoságáról és érdekességéről. Az új műsor főbb pontjai: Napoleon, Pénzhamisítók, Nihilisták bosszúja, A védőbeszéd (mimikai tanulmány), Repülő ballett, Hajsza egy paróka után (bohózat), Vaddisznó vadászat stb.

**\* A villamos bevezetés egységára.** A villamos mű igazgatósága tegnapi ülésében azon felek számára, akik berendezést vagy árammérő előtti fővezeték egységárak alapján óhajtának megrendelni, külön egységárjegyzék kibocsátása helyett, szigetelt drótokra és zsinorokra a Felten és Guilleame budapesti cég 1906. július havában kiadott idevonatkozó árjegyzékét, egyéb felszerelési anyagokra pedig a Ganz-féle villamossági részv. társ. legutolsó árjegyzékét a megrendelés napján érvényes félárakkal fogadta el az egységárak alapjául. Minkadij rendes munkaidőben szerelőként és munkaóránként 80 fillér, segédmunkás és munkaóránként 40 fillér. Tulorákért valamint a törvényes korlátozáson belül vasár- és ünnepnapokon teljesített munkaórákért a rendes árak kétszeresét számítjuk. Minden megkezdett félóra teljes félórának számít. — Nagyvárad város villamos műve.

**\* Egy zug-utca rendezése.** Fábrián-utca, a régi Serház sikátor Kossuth-utca és Zöldfa-utca között ős idők óta egyik legrendesebb helye Nagyváradnak, mintha csak szenny és piszok-gyűjtő helye lenne a városnak. A környéke pedig mindjobban kibontakozik s a szűk utcán is boltokat nyitnak. Most épül az az egyik sarkán egy díszes épület s a Zöldfa-utcai sarkon pedig Breider Armin akar két emeletes házat építeni. A városhoz tegnap Breider Armin, Moskovits Farkas, dr Várnai Ferenc, dr Kurländer Ede és dr Adorján Emil kérvényt adtak be, hogy az utcát aszfaltoztassa ki s egy iv-lámpát helyezzen el ott. Ez az utóbbi kérés azonban tulzott. Iv-lámpára ott nincs szükség, mert néhány izzó-lámpa is kellő világítást ad. Az iv-lámpákra exponáltabb helyeken van szükség.

**TÁVIRATOK.**

**A katolikus nagygyűlés.**

**Pécs, aug. 27.** Ma délelőtt 10 órakor nyitotta meg Zichy János elnök a kiállításon felállított nagygyűlési sátorban a kath. nagygyűlés II. nyilvános ülését. A sátor zsufolásig megtelt most is hallgatósággal. A nyilvános ülés első előadója Csernoch János orsz. képviselő az egyház nevelési jogáról tartott bölcséleti

alapra fektetett nagyszabású előadást. Bizonyította, hogy az egyháznak joga van a tanításra és nevelésre és ennek teljesítése végett a katolikus népiskolákhoz. Ellene mondott az államosítás irányzatának és kárhoztalja a teljesen laikus iskolát. Görceöni Dénes budapesti tanár rámutat, hogy az egyház ellentélei mily eredményeket értek el a sajtóban és a szabad tanítással. A katolikus szabadtanítás gyakorlati megvalósítása mellett érvel. Az utolsó szónok dr Rézbányai József a katolikus hitélet és a társadalom kialakulásáról beszélt.

Délben 1 órakor a kiállítás területén 100 teretű lakoma volt, melyen Zichy János gróf mondott pohárköszöntőt a pápára, királyra és Pécs város katolikus közönségére. A banketten Prohászka Ottokárnak a pécsiek küldöttsége egy remek díszalbumot nyújtott át azon konferencia beszédek emlékére, melyet a kiváló püspök a pécsi katolikus közönségnek egykor tartott. A lakoma 2 órakor ért véget Giesswein Sándor dr pohárköszöntője után.

**Az erőszak netovábbja.**

**Székesfehérvár, aug. 27.** Ugy látszik, a szociáldemokraták maholnap a bírói ítéletet sem fogják respektálni. Székesfehérvárott a rendőrség Handler Gyula szombathelyi illetőségű szociálista párttitkárt 15 napi elzárásra ítélte és végleg kitiltotta a város területéről, amiért életveszélyes fenyegetésekkel akarta a Fellmayer vállalat munkásait a sztrájkra bírni. E miatt a szervezett munkások tegnap éjjel tartott gyűlésükön kimondták az általános sztrájkot, melyet addig meg nem szüntetnek, míg a rendőrség Handler Gyula elleni ítéletét vissza nem vonja.

**Az olasz nemzeti bank sikkasztás.**

**Budapest, aug. 27.** Rómából jelentik, hogy a nemzeti bank igazgatósága a bank egész számvevőségét elcsapta, mert 1888. óta vakmerő szemérmertlenséggel állandóan elszikkasztották a községek és városok pénzét. A szikkasztott összeg hír szerint 10 millió lira.

**KÖZGAZDASÁG.**

**A gabonatözsde határideje.**

**Budapest, aug. 27.**

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — — —	9.10
Zab okt.	— — — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — — —	8.31

**Értéktözsde.**

**Budapest, aug. 27.**

Oszták hitelrészvény	— —	651.50
Magyar hitelrészvény	— —	750.25
Leszámitoló bank	— —	492.—
Rimamurányi	— —	540.25
Oszták-m. államvasuti részvény	— —	660.25
Közuti vasutj	— —	542.75
Városi villamos vasut	— —	287.—

**Hivatalos árfolyamok.**

budapesti áru- és értéktözsde 1907 aug. 27-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	111.20
-----------------------	-------	--------

Magyar koronajárdék 4%	— — —	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	95.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — —	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	144.—
Oszták járadék papirban	— — —	97.25
Oszták járadék ezüstben	— — —	98.25
Oszták járadék aranyban	— — —	116.—
Oszták korona járadék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Oszták-magyar bankrészvény	— — —	18.15
Magyar hitelbank részvény	— — —	750.25
Oszták hitelbank intézeti részvény	— — —	652.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	— — —	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	19.12
Német birodalmi márka	— — —	117.77
London vista	— — —	240.67
Páris vista a	— — —	95.20
70 márkás arany	— — —	23.52

A szerkesztésért felelős:  
**Dr. VUCSKICS GYULA.**

Vettük a következő értesítést!

**Reichard Áruházában**

**Fő-utca**  
megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefringek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hírneves Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.

Egy még kevéssé használt üzemben levő két lőerejű

**gázmotor**

igen jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

**Pályázati hirdetmény.**

Segédszerelői állásra 1200 korona fizetéssel, 200 korona lakbérrel. A segédszerelő a főszerelő helyettesének szerepét tölti be. Villamos szereléshez, tervek, rajzok készítéséhez értő, jó írásu fiatal erők előnyben részesülnek. Ipariskolai képzettség kívántatik. Bélyegtelen pályázatok okmánymásolatokkal, fényképpel legkésőbb f. év szeptember hó 15-ig nyújtandók be alulírt címre.

Nagyvárad város Villamos műve.

## Gazdasszonyoknak ajánljuk

sürgősen papi házhoz vagy idősebb urhoz, szerény igényű r. kath. vallású 35 éves magányos nő, rendszerető, takarékos, jól főz.

Cím a kiadóhivatalban.

**Legjobbak**  
a  
**Moskovits**  
cipők.  
Kossuth-utca 5.

## Hirdetések

felvételnek  
a lap kiadóhivatalában.

**!! Kiadó !!**  
Nagy Sándor-utca 8. sz. alatt  
**két udvari szoba**  
butorral, vagy anélkül  
azonnal kiadó.

**Papi ruhák.**

Mint néhai Lobotka István hírneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorodom a nagyságos- és föltisztelendő papság becses figyelmét Kisúrdó-u. 17. sz. alatti saját házamban megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruhának színtartó, erős, jó szövethűlő való elkészítését jutányos árban vállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakszerű előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

**VAJNOVSZKY KÁROLY**  
papi és polgári-szabó.  
Nagyvárad, Fürdő-utca 17. szám.

## Butor kiállítás.

az Első Nagyváradi Műbutor-gyárban  
Fő-utca Guttman-házban  
Kádár fűszerüzlet mellett

Az egész emeleten teljesen berendezett szobák, hálószobák keményfából 320 koronától, ebédlők 380 koronától, salónok 460 koronától.

Zongorák, pénzszekrények és mindennemű berendezési tárgyak.

Szigorúan szabott saját gyári árak.

Vidékre kívánatra költségvetést vagy utazómat teljes mintákkal saját költségemre küldöm.

Szíves megkeresést kér

**Büchler Márton, butorgyáros.**

Fő-üzlet és iroda: Fő-utca, Guttman-ház. Fiók-üzlet: Szent László-tér, Holdas-templom mellett.

Gyár: Menház-utca 3. Telefon: 421. 626.

## Több lakás kiadó

november 1-től

a nagyváradi Katholikus

Legény-Egylet házában,

Teleky-utca 13. szám alatt.

Utcára tágas üzlethelyiség.

Emeleten kényelmes lakosztály.

Udvarban kétszobás lakás.

161 Pincehelyiségben tágas műhely.

Értekezni lehet: Körös-utca

4. szám a egyetemi Igazgatónál.

## Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok.

### A Nagyváradi Felső Keresk. Iskola,

melynek érettségi bizonyítványa egy éves önkéntes katonai szolgálatra jogosít s melynek eddig végzett 619 növendéke elsőrendű kereskedelmi, gyári, bankári és pénzügyi cégeknél posta-, távirdai-, vasuti-, pénzügyi-, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyert kiváló alkalmazást. 1907. szeptember hó 1-én nyitja meg 20-ik évfolyamát.

Az intézet 1906—907 ik tanévben, 136 tanuló látogatta, közöttük 70 vidéki. Vidéki tanulóknak jó családoknál való elhelyezése ügyében az iskola igazgatója, dr. Kovács S. János ur legnagyobb készséggel jár a szülők kezére.

Az 1907—908-ik iskolai évre a folytatólagos beiratások folyó évi augusztus hó 30-án, 31-én és szeptember hó 5 első napján eszközöltenek.

Minden egyéb tudnivalóról „Tájékoztatónk” ad bő felvilágosítást, amelyet levelezőlapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató (lakik az iskolaépületben. Deák Ferenc-utca 3. szám.) azonnal megküld. Nagyvárad, 1907. június hóban.

**Reismann Mór,**

a fentartó testület tagja.

**Dr. Hoványi Géza,**

iskolabizottsági elnök. 140

**MINDEN DIÁKNAK TUDNI KELL!**

hogy tankönyvek  
és iskolai szerek  
olcsó szabott árakon

kapható:

**SEBŐ IMRE**

könyv- és papirkeresésében  
Nagyvárad, Fő-utca.

